

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه‌های ورزشی

جواد مصطفایی^۱

فرزام فرزانه^۲

اکبر علیوردی‌نیا^۳

 [10.22034/SSYS.20.22.2391.2718](https://doi.org/10.22034/SSYS.20.22.2391.2718)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۳/۱۷

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۵/۲۵

چکیده

مهاجرت نخبه‌های ورزشی را می‌توان بعنوان پدیده‌ای اجتماعی دانست که در دهه‌های گذشته رشد چشمگیری داشته‌است. این مطالعه با هدف شناسایی عوامل موثر در این زمینه در جهت طراحی مدل با رویکرد کیفی از نوع فرامطالعه و از مسیر فراترکیب انجام شد. جامعه پژوهش شامل اسناد علمی چاپ‌شده در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر داخلی و خارجی در محدوده زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۴۰۰ (۲۰۰۱ تا ۲۰۲۲ میلادی) به‌تعداد ۲۵۱ سند بود، که با طی مراحل فراترکیب در نهایت نمونه‌ای به‌تعداد ۱۹ سند منطبق با معیارهای پذیرش انتخاب شد. یافته‌های مطالعه‌های کیفی منتخب در این زمینه بصورت نظام‌مند بررسی و همچنین، مولفه‌ها و مضمون‌های تشکیل‌دهنده از روش تحلیل محتوا شناسایی و طبقه‌بندی شد. روایی نتایج تحقیق با استفاده از فرم Casp و با نظر خبرگان تایید و پایایی داده‌ها هم از طریق شاخص کوپاکوهن (۰/۶۲۶) محاسبه گردید. یافته‌های پژوهش حاکی از شناسایی ۱۵۵ شاخص اولیه بود که در ۲۷ مفهوم فرعی، ۱۷ مفهوم اصلی و در ۲ بعد کلی عوامل رانشی (داخلی) و عوامل کششی (خارجی) طبقه‌بندی شدند. این نتایج می‌تواند مبنایی برای تصمیم‌های مدیران و برنامه‌ریزان در راستای نگهداشت نخبه‌های ورزشی در کشور باشد.

واژه‌های کلیدی: مهاجرت، نخبه‌های ورزشی، عوامل رانشی، عوامل کششی، فراترکیب

^۱ - دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

^۲ - دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران (نویسنده مسئول)

Email: farzamfarzan@yahoo.com

^۳ - استاد علوم اجتماعی، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

مقدمه

سرمایه انسانی^۱، ثروت اصلی کشورها محسوب می‌شود، بطوریکه توانمندی آن آهنگ و قابلیت توسعه کشورها را افزایش می‌دهد و ضعف آن در برنامه‌ها و اهداف توسعه، خلل وارد می‌کند (نام و همکاران^۲، ۲۰۱۹)، بزرگ‌ترین مزیت رقابتی کشورها، داشتن نیروی انسانی توانمند است (سپهوند و همکاران، ۱۳۹۵)؛ طبق یک تعریف جامع، سرمایه انسانی عبارت است از دانش، مهارت، قابلیت و خصوصیت‌های تجسم‌یافته‌ای در افراد که ایجاد رفاه اجتماعی، اقتصادی را تسهیل می‌کند (سازمان همکاری اقتصادی و توسعه^۳، ۲۰۱۹: ص ۳۷).

در این بین نیروی انسانی متخصص و نخبه در زمینه‌های مختلف، مهم‌ترین سرمایه انسانی برای حفظ و گسترش جریان توسعه است، به همین دلیل امروزه سرمایه‌گذاری‌های زیادی برای شناسایی و تربیت این منابع ارزشمند در کشورهای در حال توسعه انجام می‌پذیرد (جوادزاده، ۱۳۹۴). در همین راستا، سازمان ملل متحد^۴ بعنوان معتبرترین مرجع، منابع انسانی متخصص و نخبه را پایه و اساس ثروت ملت‌ها می‌داند و یکی از تاثیرگذارترین معیار بر این مقوله مهم را پدیده‌ای بنام مهاجرت^۵ معرفی می‌کند (گزارش سازمان ملل، ۲۰۰۸).

مهاجرت یک پدیده اجتماعی بسیار مهم در حوزه بین‌الملل است، این پدیده بخصوص در بین کشورهای جهان سوم از اهمیت بیشتری برخوردار است، چرا که این کشورها در فرآیند جریان بین‌المللی سرمایه انسانی، سرمایه‌های بیشتری را از دست داده و از این موضوع بیشتر متاثر شده‌اند (نیکویه و همکاران، ۱۳۹۹). مهاجرت به انواع حرکات جمعیتی بین قلمروهای مختلف که منجر به تغییر مکان دائم یا نیمه‌دائم محل سکونت شود، اطلاق می‌شود (آربنا^۶، ۲۰۱۳) و همچنین مهاجران به افرادی گفته می‌شود که با انگیزه‌های مختلف اقدام به نقل مکان از محلی به محل دیگر برای کار یا زندگی می‌نمایند (کراسان^۷، ۲۰۱۹)؛ با توجه به گزارش بانک جهانی با گذشت زمان تعداد مهاجران در سطح دنیا روند صعودی داشته‌است، بطوریکه در سال ۲۰۰۰ میلادی در سطح جهان، ۱۷۳ میلیون نفر مهاجر وجود داشته‌است که این رقم در سال ۲۰۱۷ به بیش از ۲۵۸ میلیون نفر رسیده است (گزارش بانک جهانی، ۲۰۱۷: ص ۶)، همچنین براساس آمار سازمان بین‌المللی مهاجرت^۸، افرادی با مهارت بالا و تخصص‌های ویژه بیش از ۳۵ درصد مهاجران در دنیا را تشکیل داده‌اند (گزارش سازمان بین‌المللی مهاجرت، ۲۰۲۰)؛ بطوریکه، افراد متخصص و آموزش‌دیده در زمینه‌های

^۱. human capital

^۲. Nam

^۳. Organisation for Economic Co-operation and Development

^۴. The United Nations is an intergovernmental organization

^۵. Migration

^۶. Arbena

^۷. Crossan

^۸. International Organization for Migration (IOM) ۱۸۸ |

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

مختلف، از یک کشور به کشور دیگر با دلایل متعدد بطور عمده به منظور دستیابی به حقوق و مزایای بیشتر یا شرایط زندگی بهتر، مهاجرت می کنند (باقری و همکاران، ۱۳۹۹).

یکی از انواع مهم مهاجرت در کشورها که در چند سال اخیر روند رو به رشدی داشته است، مهاجرت نخبه های ورزشی^۱ است (اورلوسکی و همکاران، ۲۰۱۶) خروج ورزشکاران و یا مربیان ورزشی از کشور خود، مهاجرت ورزشی^۲ نامیده می شود (آنجلو،^۳ ۲۰۱۹)، این پدیده موضوع جدیدی است که در دوره معاصر و بعد از جنگ جهانی دوم روند صعودی داشته است و تعداد زیادی از ورزشکاران کشورهای مختلف دنیا بدنبال پناهندگی در کشورهای میزبان هستند (ساین و بوتلو،^۴ ۲۰۱۴).

وایکر و همکاران^۵ (۲۰۱۸) در بررسی خود اعلام کردند از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ میلادی، ۲۸ مربی حرفه ای در رشته های ورزشی مختلف از سایر کشورها به آلمان مهاجرت کرده است، همچنین ورزشکارانی که از کشور کانادا در دوره های مختلف المپیک شرکت کرده اند تعداد قابل ملاحظه ای از آنها، ورزشکاران مهاجر بوده اند بطوریکه در المپیک ۱۹۹۲ بارسلون از ۳۰۸ ورزشکار ۵۵ نفر، المپیک ۱۹۹۶ آتلانتا از ۳۰۸ ورزشکاران ۴۳ نفر، المپیک ۲۰۰۰ سیدنی از ۳۰۰ ورزشکار ۴۳ نفر، در المپیک ۲۰۰۴ آتن از ۲۶۹ ورزشکار ۳۳ نفر و در المپیک ۲۰۰۸ پکن از ۳۳۶ ورزشکار ۴۶ نفر از مهاجران بوده اند (شینک و همکاران،^۶ ۲۰۱۱).

تئوری ها و مدل های نظری مختلفی برای تبیین دلایل مهاجرت افراد نخبه و متخصص، مطرح شده است که مفاهیم و فرضیه های متعددی را ارائه می کنند؛ اورت لی^۸ درباره عوامل مهاجرت مدل جامع و دوسویه دافعه - جاذبه^۹ را مطرح کرده است که بر اساس آن هر عمل مهاجرتی وابسته به عوامل کشور مبدا (مشکلات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و ...)، عوامل مربوط به کشور مقصد (درآمد بالا، آزادی سیاسی و اجتماعی و ...) و عوامل فردی می باشد (به نقل از الرمان^{۱۰}، ۲۰۲۰)، نظریه اقتصادی نئوکلاسیک^{۱۱} تفاوت دستمزد افراد بین دو کشور مبدا و مقصد را علت مهاجرت های بین المللی معرفی می کند و در کل مهاجرت را یک تصمیم فردی می داند که صرفاً برای افزایش درآمد انجام می شود، برعکس، طرفداران نظریه های اقتصاد جدید مهاجرت^{۱۲} معتقدند، مهاجرت بین المللی در واکنش به وضعیت اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه بوجود می آید و نتیجه نابرابری در توزیع قدرت و ثروت می باشد و بر همین اساس، تصمیم های مهاجرتی بوسیله

۱ . Migration of sports elites

۲ . Orłowski & et al

۳ . Sports migration

۴ . D'Angelo

۵ . Sine & Botelho

۶ . Wicker & et al

۷ . Schinke

۸ . Everet Lee

۹ . Push and Pull Theory

۱۰ . Ellermann

۱۱ . Neoclassical Economics

۱۲ . New Economics of Migration

افراد به تنهایی گرفته نمی‌شود، بلکه واحد بزرگتر نوعاً خانواده و اجتماع چنین تصمیمی را می‌گیرند (آرانگو^۱)، (۲۰۱۷)، تئوری‌های بازار دوگانه کار^۲ و نظام جهانی^۳، مهاجرت بین‌المللی را ناشی از تقاضا توسط جوامع صنعتی نوین می‌داند، والرشتاین^۴ معتقد است، مهاجرت بخاطر عامل فشار موجود در کشورهای فرستنده ایجاد نمی‌شود، بلکه عوامل کشتی موجود در کشورهای پذیرنده دلیل مهاجرت افراد می‌باشد (به نقل از هیوز^۵، ۲۰۲۱).

مهاجرت نخبه‌های ورزشی به کشورهای دیگر، پدیده جدیدی است که ورزش کشور ایران نیز با آن مواجه شده است و با توجه به اثرگذاری فرهنگی - اجتماعی موضوع و پرداختن جریان‌های رسانه‌ای و افکار عمومی به آن دارای اهمیت ویژه‌ای است؛ طبق گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مهاجرت‌های صورت گرفته در بین ورزشکاران ملی‌پوش در رشته‌های مختلف به‌ویژه رشته‌های انفرادی در کنار مهاجرت داوران و مربیان در سطح ملی در دو دهه اخیر ۳۸ نفر بوده و از طرفی روند این مهاجرت‌ها در آستانه رقابت‌های المپیک رو به افزایش می‌باشد (گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۹۹) علاوه بر این، از المپیک ۲۰۱۶ برای اولین بار ورزشکارانی که از کشور خود مهاجرت کرده‌اند و همچنین ورزشکارانی که کشور آنها درگیر جنگ و ناامنی است اجازه دارند در قالب تیم پناهندگان المپیک^۶ در این بازی‌ها شرکت کنند؛ در المپیک ۲۰۲۱ توکیو، نام ۵ ورزشکار ایرانی در فهرست تیم پناهندگان المپیک به چشم می‌خورد که قبلاً در ایران فعالیت ورزشی بصورت حرفه‌ای داشته و به قهرمانی‌های متعددی رسیده‌اند (محمدی^۷، ۲۰۲۱). با در نظر گرفتن این واقعیت که رقابت جهانی برای جذب استعدادها و سرمایه‌های انسانی روزبه‌روز شدیدتر می‌شود، در مورد ورزشکاران که معمولاً از توانمندی‌های فکری و فیزیکی بصورت توأمان بهره‌مند هستند، بی‌شک رقابت سخت‌تر و حساس‌تر می‌شود، شدت این رقابت زمانی بیشتر روشن می‌شود که در نظر داشته باشیم که برخی از مسابقات جهانی به‌ویژه میدان المپیک، دیگر صرفاً محلی برای جدال ورزشی کشورها نیست، بلکه بعنوان آوردگاهی که تبدیل به صحنه نمایش قدرت اقتصادی و اجتماعی کشورها شده و جدول رتبه‌بندی مدال‌ها از اهمیت قابل توجهی برخوردار است (سالنامه مهاجرت ایران، ۱۴۰۱: ص ۸۳).

آنچه که مسلم است، مهاجرت نخبه‌های ورزشی و مدال‌آور ایران، بعنوان یکی از مسائل با اهمیت و مهم در حوزه ورزش و جامعه شناخته شده است و از آنجایی که، ورزشکاران نخبه چهره‌های شناخته شده در سطح ملی و مجامع بین‌المللی هستند و تاثیر زیادی بر وجهه کشور دارند و همچنین یکی از عوامل مهم

^۱ . Arango

^۲ . Dual Labor Market

^۳ . World System Theory

^۴ . Wallerstein

^۵ . Hughes

^۶ . Refugee Olympic Team (ROT)

^۷ . Mohamad

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

توسعه ورزش کشور محسوب می‌شوند، با گذشت زمان تعداد مهاجرت به کشورهای دیگر در بین آنها افزایش یافته و زنگ هشدار بحران به صدا در آمده است؛ با کمی تأمل به آمارهای ارائه شده در این حوزه، طی سال‌های مختلف می‌توان با وجود آنکه عامل اقتصادی نقشی انکارناپذیر در این موضوع داشته، اما بی‌شک باید برای یافتن علت اصلی بروز این پدیده به سراغ عواملی فراتر از مشکلات اقتصادی رفت، بطور کلی براساس آنچه پیش‌تر بیان شد ضرورت نگرشی جامع و نظام‌مند به موضوع شناسایی و دسته‌بندی عوامل مؤثر بر پدیده مهاجرت بسیار دارای اهمیت می‌باشد، با توجه به اهمیت بحث در کشور، تاکنون تحقیقات انجام‌شده در این زمینه بصورت جزیره‌ای و محدود و بیشتر بر روی مهاجرت نخبگان علمی متمرکز بوده است و جای تحقیقی که به روند عوامل مؤثر بر مهاجرت ورزشکاران در کشور و جهان بطور نظام‌مند بپردازد، احساس می‌شود. لذا محقق در این تحقیق برآن شده است با استفاده از روش کیفی با رویکرد متا ترکیب که روشی نوین و نظام‌مند می‌باشد، عوامل مؤثر بر پدیده مهاجرت نخبه‌های ورزشی را شناسایی و مدل مفهومی آن را تدوین نماید.

روش‌شناسی تحقیق

این مطالعه از نوع پژوهش‌های کیفی است که با روش فرا ترکیب^۱ انجام گرفته است؛ فرا ترکیب یکی از اقسام روش تحقیق از نوع فرامطالعه^۲ است که بچ و دی^۳ (۲۰۱۰) فرامطالعه را به چهار بخش کلی تقسیم کرده است:

فرانظریه^۴: تحلیل نظریه‌های پژوهش‌های گذشته، فراروش^۵: تحلیل روش‌شناسی تحقیق‌های گذشته، فرا ترکیب: تحلیل کیفی یافته‌های مطالعه‌های گذشته، فراتحلیل^۶: تحلیل کمی یافته‌های پژوهش‌های گذشته. فرا ترکیب نوعی مطالعه کیفی است که یافته‌های استخراج‌شده از تحقیق‌های کیفی مختلف با موضوع مشابه و مرتبط را بررسی می‌کند و با فراهم‌کردن نگرش نظام‌مند برای پژوهشگران از طریق ترکیب پژوهش‌های متعدد، به کشف موضوع‌ها و استعاره‌های جدید می‌پردازد و از این طریق دانش فعلی را گسترش داده و یک دید جامع را نسبت به مسائل به وجود می‌آورد (رینگ و همکاران^۷، ۲۰۱۰)؛ به بیان ساده‌تر، در مطالعه فرا ترکیب، یافته‌های پژوهش‌های کیفی در یک زمینه باهم ترکیب و بینش عمیقی از پدیده مورد مطالعه ارائه می‌شود (فینگلدکانت^۸، ۱۳۹۹: ۲۴). برای انجام تحقیق با رویکرد فرا ترکیب، نوبلت و هیر^۹ (۱۹۸۸) سه فاز

^۱ . Meta Synthesis

^۲ . Meta Study

^۳ . Bench & Day

^۴ . Meta Theory

^۵ . Meta Research

^۶ . Meta Analysis

^۷ . Ring & et al

^۸ . Fenfgeld connett

^۹ . Noblit & Hare

اصلی انتخاب پژوهش‌ها، ترکیب ترجمه‌ها و ارائه ترکیب را ارائه داده‌اند و همچنین، ساندلوسکی و بارسو^۱ (۲۰۰۶) روش هفت گامی را برای این منظور معرفی کرده‌اند. در این تحقیق برای دستیابی به اهداف پژوهش و پاسخ به سوال‌ها، از روش هفت مرحله‌ای ساندلوسکی و بارسو (۲۰۰۶) استفاده شد که به عقیده چنایل^۲ (۲۰۰۹) یکی از جامع‌ترین روش‌های انجام تحقیق با رویکرد فراترکیب است و مراحل آن در شکل (۱) مشخص شده و در ادامه به این مراحل بطور مبسوط اشاره شده‌است.

شکل (۱). گام‌های فراترکیب بر اساس روش هفت مرحله‌ای ساندلوسکی و بارسو (۲۰۰۶)

یافته‌های تحقیق

مرحله اول: تنظیم سوال تحقیق

در این گام بعنوان نخستین مرحله مطالعه فراترکیب، برای تعیین هدف اصلی پژوهش و تنظیم و دستیابی به سوال اساسی تحقیق، معیارهای مختلفی مانند چه چیزی^۳، چه کسی^۴، چه موقع^۵ و چگونگی روش^۶ مورد توجه قرار گرفته‌است؛ بر همین اساس، برای پاسخ‌گویی به سوال «چه چیزی»، با توجه به ارزیابی انجام‌شده تحقیق‌هایی که به عوامل موثر بر مهاجرت در بین ورزشکاران پرداخته‌اند، مورد مطالعه قرار گرفتند؛ در مورد سوال «چه کسی»، عمده آثار مورد بررسی بصورت مقاله‌های علمی - پژوهشی چاپ- شده در نشریه‌های داخلی و خارجی به زبان انگلیسی و فارسی و همچنین رساله و پایان‌نامه‌های دانشگاهی

^۱. Sandelowski & Barroso

^۲. Chenail

^۳. What

^۴. Who

^۵. When

^۶. How

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

می باشد که با رویکرد کیفی انجام شده اند؛ در ارتباط با سوال «چه زمانی»، بازه زمانی انتخاب پژوهش ها از ابتدای سال ۱۳۸۰ تا پایان سال ۱۴۰۰ شمسی، معادل ۲۰۰۱ تا مارچ ۲۰۲۲ میلادی است؛ در نهایت در مورد سوال «چگونگی روش» که منعکس کننده روش مورد انتخاب محقق برای جمع آوری داده ها می باشد، در این تحقیق با بهره گیری از روش تحلیل محتوای یافته های پژوهش های کیفی مرتبط با موضوع، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند، با توجه به مطالب بیان شده، سوال اساسی تحقیق که مورد کنکاش قرار گرفت:

۱. عوامل موثر بر مهاجرت نخبه های ورزشی کدام اند؟

مرحله دوم: مطالعه نظام مند ادبیات

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مقاله های چاپ شده، رساله و پایان نامه هایی است که در حوزه موضوع مورد بررسی انجام شده است؛ جستجوی الکترونیکی نظام مند منابع براساس کلیدواژه های «مهاجرت ورزشکاران»، «مهاجرت نخبه های ورزشی» و «مهاجرت ورزشی» در پایگاه های علمی داخلی نظیر پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۱، پایگاه اطلاعات نشریات کشور^۲، پایگاه مجلات تخصصی نور^۳، پرتال جامع علوم انسانی^۴، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران^۵، جویشگر علمی فارسی^۶ و همچنین در پایگاه های علمی خارجی مانند ساینس دایرکت^۷، گوگل اسکالر^۸ و پروکوئست^۹ و نظایر آن انجام گرفت. به منظور تعیین مرزی برای جست و جو، به معیارهای زیر توجه شده است:

۱) از میان انواع نوشته های علمی شامل مقاله های کنفرانسی ملی و بین المللی، مقاله های همایشی، مقاله های علمی - ترویجی و مقاله های علمی - پژوهشی، فقط مقاله های علمی - پژوهشی چاپ شده در نشریات داخلی و خارجی جست و جو شدند.

۲) بازه زمانی پژوهش ها از سال ۱۳۸۰ تا پایان سال ۱۴۰۰ شمسی معادل سال ۲۰۰۱ تا مارچ سال ۲۰۲۲ میلادی در نظر گرفته شد.

۳) تحقیق هایی که متن کامل آن ها در دسترس بود انتخاب شدند.

---

^۱. Sid.ir

^۲. Magiran.com

^۳. Noormags.ir

^۴. Ensani.ir

^۵. Irandoc

^۶. Elmnet

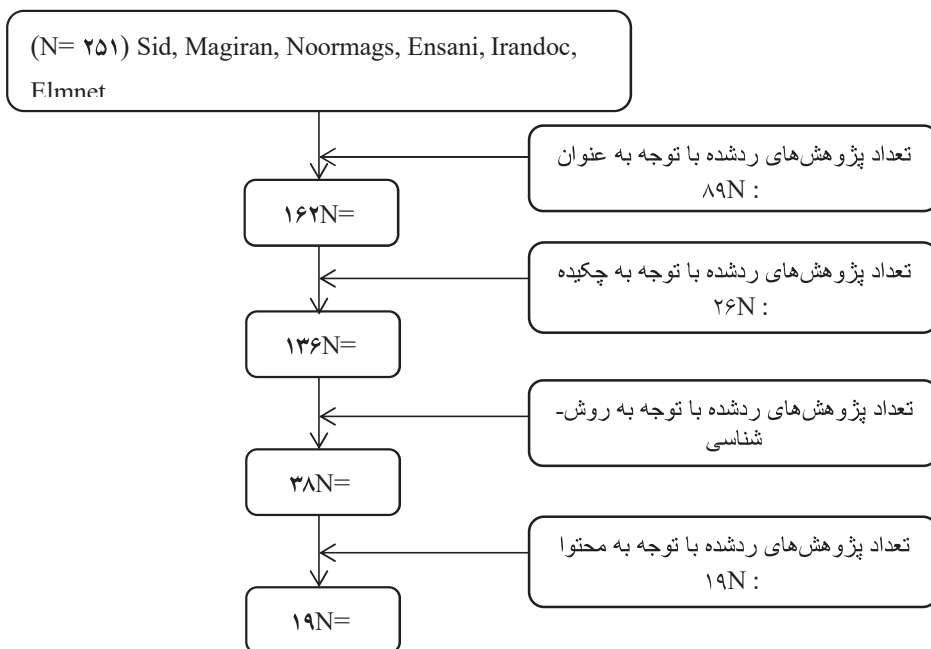
^۷. ScienceDirect

^۸. Google scholar

^۹. Proquest

مرحله سوم: جستجو و انتخاب متون مناسب

پس از جستجوی گسترده در پایگاه‌های علمی متعدد، تعداد ۲۵۱ مدرک (داخلی: ۲۷، خارجی: ۲۲۴) در ارتباط با موضوع مهاجرت ورزشکاران و نخبه‌های ورزشی شناسایی شد. برای انتخاب پژوهش‌های مناسب و قابل بررسی در فراترکیب، براساس پارامترهای مختلفی مانند عنوان، چکیده، روش‌شناسی و یافته‌های تحقیق، در نهایت تعداد ۱۹ پژوهش مبنای مطالعه فراترکیب، در این تحقیق قرار گرفتند؛ روند این انتخاب، در شکل (۲) ارائه شده است.

شکل (۲). روند انتخاب پژوهش‌ها

مرحله چهارم: استخراج اطلاعات متون

در این مرحله، پژوهش‌های انتخاب شده در گام قبلی، با استفاده از روش تحلیل محتوا بررسی محتوایی شده و مضمون‌ها و مفهومی‌های مرتبط با مهاجرت ورزشکاران، بعنوان کدهای اصلی شناسایی شدند؛ بنگتسون^۱ (۲۰۱۶) عقیده دارد، برای جمع‌بندی، توصیف و تفسیر داده‌های حاصل از پژوهش‌های کیفی، تکنیک تحلیل محتوا روش مناسبی می‌باشد، نتایج این مرحله در جدول (۱) نشان داده شده است.

^۱. Bengtsson

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

جدول (۱). مولفه های شناسایی شده مرتبط با مهاجرت نخبه های ورزشی

مؤلفه های استخراج شده	نویسنده	کد مقاله
<p>درآمد زیاد ورزشکاران در کشورهای دیگر، نداشتن امنیت اقتصادی بعد از عمر قهرمانی، تمرکز بودجه و دستمزد در رشته های خاص (فوتبال، والیبال و ...)، نگرانی از تأمین آینده مالی خانواده، مشکلات اعزام ها به علت مشکلات ارزی، وابسته بودن عمر قهرمانی و کیفیت آن به مسائل مالی، عدم اشتغال به شغل دیگر با توجه به زمان زیاد اردوها، تصور آینده مالی و تلاش برای کسب حداکثر درآمد در زمان فعالیت ورزشی، عدم تأمین ورزشکاران از لحاظ مالی، برنامه ریزی برای آینده اقتصادی، عدم تقبل کافی هزینه های اعزام از جانب فدراسیون، پرداخت دیرهنگام پاداش ها و جوایز مصوب، امتیازات پاداش ها برای مسابقات خاص، مصوب نشدن جوایز قهرمانان، نداشتن شغل دولتی، کافی نبودن حقوق و دستمزد، کم شدن پرداخت ها در زمان عدم نتیجه گیری، شرایط سخت اردوها، بروز نبودن امکانات سخت-افزاری، وضعیت مالی ضعیف گذشته خانوادگی، مهاجرت برای تجاری سازی از طریق ورزش، رعایت شان و منزلت اجتماعی در کشور مقصد مهاجرت، تبعیض جنسیتی در برخی رشته ها، تفکر برنده بودن، ناشناخته ماندن فلسفه ورزش برای ورزشکار، انتقادهای بدنیال شکست (از جانب مدیران، رسانه ها و مردم)، حاشیه سازی توسط رسانه ها، ورود افراد و رسانه های غیرمتخصص به ورزش، عدم آشنایی مردم از مشکلات ورزشکاران، جدا نبودن سیاست از ورزش، عدم جایگاه ورزش در راهبردهای اصلی کشور، نداشتن آزادی بیان و حق انتقاد کردن در ورزش، عملی نشدن وعده های مسئولان، تفکر نتیجه گرایی مدیران، نگاه غیرحرفه ای مدیران به ورزش، احساس یاس و خلأ بعد از عمر قهرمانی، کم رنگ شدن محبوبیت بعد از دور ماندن از میادین، از دست دادن آرامش ذهنی و افت رکورد، تفکر ابزاری مدیران نسبت به ورزشکاران، عدم توجه به ورزشکار آسیب دیده</p>	حسینی و همکاران (۱۳۹۹)	۱
<p>دغدغه دوران بازنشستگی، نبود اسپانسر و لیگ حرفه ای، نبود شغل متناسب با تخصص، عدم ثبات سیاسی کشور، کاهش منزلت اجتماعی، عدم شایسته سالاری، ناعدالتی در انتخابی تیم ملی، برخورد سخت گیرانه با ورزشکار، رویارویی با نمایندگان رژیم صهیونیستی، محدودیت های فرهنگی (حجاب و ...)، دانش سیاسی ورزشکار، فراوانی و وفور استعداد های داخلی، آسایش خانواده، حضور ایرانی ها در کادر فنی سایر کشورها، مهمان نوازی سایر کشورها، قوانین ساده مهاجرت، امید به آینده بهتر، جذابیت زندگی مدرن، حمایت فدراسیون ها و کمیته بین المللی المپیک، مشکلات نظام وظیفه</p>	باقرزاده و شریعتی فیض آبادی (۱۳۹۹)	۲

<p>درآمد و دسترسی به فرصت‌های شغلی بهتر، بر خورداری از حمایت مالی و امتیازات ویژه، تفاوت وضعیت رفاهی بین ایران و کشورهای مقصد، زیرساخت‌های مالی و اقتصادی کشور، نفوذ گرایش‌ها و تفکرات سیاسی در ورزش (عدم حضور در برخی میادین/ دخالت در انتخابات)، بی‌کفایتی و ناکارآمدی نظام مدیریتی، صدور آسان گواهی تأیید صلاحیت برای ورزشکاران نخبه (از کشور مقصد)، هم‌جواری با کشورهای مهاجرپذیر، دسترسی به امکانات و مربی و دوره‌های آموزشی، بی‌برنامه‌گی فدراسیون‌ها برای ورزشکاران و رشته‌های ورزشی، بی‌عدالتی و تبعیض درون و بین رشته‌های ورزشی (توزیع امکانات/ عضویت در تیم‌های ملی)، به حاشیه راندن افراد ورزشی مستعد در سازمان‌های ورزشی، فعالیت‌های غیرعلمی یا غیرمجاز در ورزش، جایگاه اجتماعی ورزشکاران (ارزش و اعتبار اجتماعی)، ضعف وطن‌دوستی و وطن‌پرستی، برخورد‌های چندگانه و تبعیض مذهبی، قومیتی یا جنسیتی، تمایل به زندگی در محیط مدرن (در مقابل محیط نیمه‌مدرن و سنتی)، محدودیت‌های مذهبی و دینی</p>	<p>باقری و همکاران (۱۳۹۸)</p>	<p>۳</p>
<p>افزایش تعداد ورزشکاران مهاجر، افزایش طرف‌داران فرهنگ مهاجرت، افزایش محدودیت‌های فرهنگی در زمینه فعالیت ورزشی حرفه‌ای، افزایش محدودیت‌های عاطفی، آینده‌نگری زندگی، فرصت‌های شغلی، شرایط مناسب تمرین، درآمد کم، شرایط نابسامان باشگاه‌ها، توجه خاص به تعداد اندکی از ورزشکاران، فرصت شغل مناسب بعد از دوران حرفه‌ای، وجود لیگ‌های حرفه‌ای، حمایت سازمان‌ها، ایجاد تمهیدات لازم برای اعضای خانواده، محدودیت‌های اعتقادی، تامین آینده اعضای خانواده</p>	<p>ساموئل و همکاران^۱ (۲۰۲۰)</p>	<p>۴</p>
<p>عدم انتخاب یا عضویت افراد برای عضویت در تیم‌های ملی و شرکت در مسابقات انفرادی، توسعه بخش اقتصادی در ورزش، اقدامات راحت برای اخذ ویزای اقامت، حمایت کمیته ملی المپیک از ورزشکاران مهاجر</p>	<p>اونک^۲ (۲۰۲۰)</p>	<p>۵</p>
<p>مالیات کمتر، شرتیپ زندگی بهتر، حس امنیت و آرامش، اعطای پاداش‌های مختلف، تبعیت از خانواده، دسترسی به تمرینات بروز، برگزاری لیگ‌های حرفه‌ای، رقابت با نخبه‌ها، قوانین کشور</p>	<p>وانگ^۳ (۲۰۲۰)</p>	<p>۶</p>
<p>شرایط اقتصادی کشور مقصد، ارتباط آسان از طریق فضای مجازی، الگوبرداری از ورزشکاران مهاجر، تبلیغ در فضای مجازی، دسترسی آسان با افراد مختلف در فضای مجازی، ترانسفر بازیکنان به لیگ‌های خارجی، مهاجرت آسان، عدم تناسب درآمد و هزینه، الویت‌گذری سیاسی، بروکراسی‌های بیش از حد، ضعف در ارتباطات با مراکز پیشرفته در دنیا</p>	<p>پاریش و همکاران^۴ (۲۰۲۰)</p>	<p>۷</p>

^۱ . Samuel & et al

^۲ . Oonk

^۳ . Wang

^۴ . Parrish & et al

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

فرآیند استخدام آسان، بورسیه های مالی جذاب، جذب ورزشکاران توسط دانشگاه های معتبر، برگزاری دوره های آموزشی، برگزاری لیگ های حرفه ای در سطح بالا، دسترسی راحت به تجهیزات ورزشی، ارتباط با مربیان سطح بالا، برگزاری رقابت های معتبر، پرداخت دستمزدهای بالا، توجه ویژه رسانه های مختلف در کشورهای مقصد، دسترسی به بروزترین روش های تمرینی، دسترسی به جدیدترین اطلاعات ورزشی مورد نیاز	گارت و همکاران ^۱ (۲۰۲۰)	۸
امید به آینده بهتر، تامین زندگی ورزشکاران بعد از دوره حرفه ای، برنامه های استراتژیک سیاسی کشورها، وضعیت اقتصادی نابسامان کشور، لیگ های معتبر، تبلیغات جذاب، ارتباط سریع و آسان، نبود امنیت شغلی برای خود و خانواده	میشلینی ^۲ (۲۰۲۰)	۹
دیده شدن در عرصه بین المللی، جذب جوانان توسط دانشگاه های معتبر، استراتژی نتیجه-گرایی مدیران ارشد، درآمد بیشتر، بعضی از ورزشکاران از کشورشون اخراج می شوند، کاهش توجه رسانه های مختلف بعد از قهرمانی، عدم اشتغال قهرمانان بعد از دوره قهرمانی، کیفیت بالای برگزاری لیگ ها که ورزشکاران را جذب می کند، بعضی از ورزشکاران علاقه مند به تجربه دوره قهرمانی با ملیت های مختلف هستند، الگو برداری از دوستان و آشنایان که قبلاً مهاجرت کرده اند، اعطای کارتهای اعتباری مختلف با شرایط عالی	چیمین و همکاران ^۳ (۲۰۱۹)	۱۰
کمبود شغل، فرصت های شغلی کم برای ورزشکاران، قحطی و خشکسالی، شرایط سیاسی نابسامان، اعمال تحریم های مختلف، کمبود خدمات پزشکی، توجه بیش از حد مسئولان به برخی رشته های ورزشی، پشت در ماندن در راستای عضویت در تیم ها، وجود تبعیض، جنگ های مختلف، امنیت خود و اعضای خانواده، تامین آینده اعضای خانواده، توجه به تحصیلات ورزشکار و اعضای خانواده	وینهام ^۴ (۲۰۱۹)	۱۱
درآمد بیشتر، منزلت اجتماعی بالاتر، سرمایه اجتماعی بیشتر، توجه مدیران به تامین زندگی قهرمانان، آینده نگری ورزشکاران برای خود و تعضای خانواده، فعالیت آژانس های مختلف مهاجرت، پیشنهادات وسوسه انگیز بعضی از کشورها	مکلانن ^۵ (۲۰۱۸)	۱۲
فساد اداری، کیفیت پایین آموزش و پرورش، توجه کم به تفریح و سرگرمی ورزشکاران، عدم توجه به استعدادها، اعطای مسکن و ماشین مناسب، تفاوت زیاد شرایط تمرینی و استادبوم ها، حمایت همه جانبه برخی از کشورها، امنیت شغلی بعد از قهرمانی	بویل ^۶ (۲۰۱۷)	۱۳
درآمد و حقوق زیاد، برنامه های تمرینی جدید، تامین زندگی بعد از دوران حرفه ای، تامین زندگی اعضای خانواده، تصمیم های سیاست گذاران ورزش کشور، حمایت فدراسیون ها،	اورلوسکی ^۷ (۲۰۱۶)	۱۴

^۱ . Garrett & et al

^۲ . Michellini

^۳ . Çimen & et al

^۴ . Windham

^۵ . MacLennan

^۶ . Boyle

^۷ . Orłowski

<p>فضای حرفه‌ای باشگاه‌ها، تشویق دوستان و اعضای خانواده برای مهاجرت، آشنایی و همکاری با افراد مختلف در کشورهای دیگر، تحصیل فرزندان، دسترسی به خدمات پزشکی، تامین نیازهای زندگی اعضای خانواده، لیگ‌های حرفه‌ای، دسترسی به تجهیزات جدید و استاندارد، آشنایی با مربیان خبره</p>		
<p>حقوق و درآمد بالا، توجه بیش از حد رسانه‌ها به رشته‌های فوتبال و والیبال، برگزاری رقابت‌های مختلف برای بانوان، تامین مخارج خانواده، دسترسی به جدیدترین تجهیزات تمرینی، وجود اماکن ورزشی استاندارد، زندگی راحت و توام با آرامش، زندگی در شهرهای مدرن و پیشرفته، افزایش منزلت اجتماعی</p>	<p>آجراد و باتلوا^۱ (۲۰۱۴)</p>	<p>۱۵</p>
<p>نابسامانی اقتصادی، آینده اندیشی، مسائل معیشتی، ناامیدی و سرخوردگی ملی، ثبات و آرامش روحی در زندگی، بی‌توجهی مسئولان به مسائل معیشتی ورزشکاران، حمایت کم‌رنگ اسپانسرهای مالی، الگوپردازی، وجود رابطه‌هایی در کشورها و ارائه پیشنهاد مهاجرت</p>	<p>فو^۲ (۲۰۱۳)</p>	<p>۱۶</p>
<p>شرکت در لیگ‌های معتبر، شرکت در لیگ‌های دانشگاهی، تجربه اقامت در سایر کشورها، جهانی شدن در ورزش، امروزه ورزش تبدیل به صنعت شده‌است، حفظ منزلت ورزشکاران در کشورهای مقصد، شرایط اقتصادی بهتر</p>	<p>لاو و کیم^۳ (۲۰۱۱)</p>	<p>۱۷</p>
<p>توجه زیاد به بعضی از رشته‌ها، نابرابری پرداخت و قراردادهای مالی، ارائه پیشنهادات مالی و سوسه کننده توسط بعضی از کشورها، عدم اعطای حق پخش تلویزیونی به باشگاه‌ها، پوشش گسترده رسانه‌ها، ارتباط آن توسط رسانه‌های فضای مجازی، محدودیت‌های اجتماعی، محدودیت‌های اعتقادی و مذهبی، فضای سیاسی کشور، زندگی در کشورهای کمتر توسعه یافته (جهان سوم)، رشد اقتصادی کند، کمبود اشتغال، برگزاری لیگ‌های حرفه‌ای برای جوانان و نوجوانان، فعالیت مراکز استعدادیابی، دسترسی به سهمیه‌های ورزشی، زندگی در کشورهای واقع در خاورمیانه، اخذ اقامت دائمی، حمایت دولت از ورزشکاران مهاجر در بعضی از کشورها، مهاجرت به کشورهای دیگر بخاطر ازدواج، امکان شرکت در مسابقات معتبر، افزایش و راحتی ارتباطات جهانی، اعطای اقامت موقت برای شرکت در بعضی از رقابت‌ها (لیگ الماس)</p>	<p>نچورای^۴ (۲۰۱۰)</p>	<p>۱۸</p>
<p>مدرن شدن ورزش‌ها، دریافت حقوق زیاد، لیگ‌های حرفه‌ای، باشگاه‌های خصوصی، حمایت سازمان‌های مختلف کشورها، پوشش کامل رسانه‌ها، روابط خانوادگی ورزشکاران، جهانی شدن، توسعه اقتصادی صنعت ورزش</p>	<p>ساین^۵ (۲۰۰۸)</p>	<p>۱۹</p>

^۱ . Agergaard & Botelho

^۲ . Foo

^۳ . Love & Kim

^۴ . Njororai

^۵ . Sine

مرحله پنجم: استخراج اطلاعات متون

هدف از روش فرا ترکیب، دستیابی به تفسیر یکپارچه و جدید از یافته‌ها است. در این مرحله، در طول تجزیه و تحلیل، پژوهشگر مضمون‌هایی را جستجو می‌کند که در میان یافته‌های پژوهش‌های مورد بررسی پدیدار شده‌اند و پس از شناسایی مضمون‌ها، طبقه‌بندی را شکل می‌دهد و در نهایت طبقه‌های مرتبط و مشابه را در موضوعی قرار می‌دهد که آن مضمون‌های طبقه‌بندی شده را به بهترین شکل توصیف می‌کند بطوریکه این موضوع‌ها اساس و پایه برای ایجاد مدل‌ها و نظریه‌ها می‌باشد و این فرآیند بعنوان «بررسی-موضوعی» شناخته می‌شود (ساندلوسکی و بارسو، ۲۰۰۶)؛ در این پژوهش، ابتدا تمام عوامل شناسایی شده در پژوهش‌های مورد نظر، در دسته‌های مشابه طبقه‌بندی و سپس مفاهیم اصلی شکل داده می‌شود.

مرحله ششم: کنترل کیفیت

اعضای تیم پژوهش در گام‌های تجزیه و تحلیل و طبقه‌بندی عوامل شناسایی شده همواره سعی بر بازبینی و کدگذاری مجدد داده‌های استخراج شده داشته‌اند؛ ولی برای اطمینان از روایی نتایج تحقیق، از افراد خبره خواسته شد تا نظراتشان را در خصوص دقت و اعتبار و اهمیت انتخاب منابع و نتایج استخراج شده براساس فرم برنامه مهارت ارزیابی حیاتی^۱ نمره‌دهی انجام پذیرد که خوشبختانه منابع با شاخص کمی بالای ۳۰ توسط خبرگان تایید شد (پیوست ۱) و همچنین برای محاسبه پایایی^۲ داده‌ها، از شاخص کاپاکوهن^۳ استفاده شد، برای این منظور از یک فرد خبره و آشنا به مهارت کدگذاری درخواست شد بدون اطلاع، نسبت به کدگذاری و دسته‌بندی مفاهیم اقدام کند، سپس مفاهیم ارائه شده توسط محقق با مفاهیم ارائه شده توسط فرد خبره باهم مقایسه شد، در نهایت با توجه به مفاهیم ایجاد شده مشابه و مفاهیم ایجاد شده متفاوت، شاخص کاپا محاسبه شد؛ همانطور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، محقق ۱۷ مفهوم اصلی و فرد خبره ۱۴ مفهوم اصلی را ایجاد کرده‌اند که ازین تعداد ۱۲ مفهوم مشترک هستند.

جدول (۲). تبدیل کدها به مفاهیم توسط محقق و فرد خبره

		نظر فرد خبره		
		بله	خیر	مجموع
نظر محقق	بله	A : ۱۲	B : ۲	۱۴
	خیر	C : ۵	D : ۰	۵
	مجموع	۱۷	۲	۱۹

^۱. Critical Assessment Skills Program

^۲. Reliability

^۳. Cohen's kappa coefficient

$$\text{توافقات مشاهده شده} = \frac{A + D}{N} = \frac{12 + 0}{19} = 0/632$$

همانطور که در ادامه مشاهده می‌شود، مقدار شاخص کاپا برابر با ۰/۶۲۶ محاسبه شد که با توجه با اطلاعات جدول (۳) در سطح توافق معتبر قرار گرفته‌است (گویت، ۲۰۱۴).

جدول (۳). وضعیت شاخص کاپا

وضعیت توافق	مقدار عددی شاخص کاپا
ضعیف	کمتر از ۰
بی‌اهمیت	۰ تا ۰/۲
متوسط	۰/۲۱ - ۰/۴
مناسب	۰/۴۱ - ۰/۶
معتبر	۰/۶۱ - ۰/۸
عالی	۰/۸۱ - ۰/۱

منبع: گویت^۱، ۲۰۱۴

$$\text{توافقات شانسی} = \frac{A + D}{N} * \frac{A + C}{N} * \frac{C + D}{N} * \frac{B + D}{N} = \frac{12}{19} * \frac{17}{19} * \frac{5}{19} * \frac{2}{19} = \frac{20}{20} = 0/015$$

$$K = \frac{\text{توافقات شانسی} - \text{توافقات مشاهده شده}}{1 - \text{توافقات شانسی}} = \frac{0/632 - 0/015}{1 - 0/015} = 0/626$$

مرحله هفتم: ارائه یافته‌ها

براساس تجزیه و تحلیل ۱۹ پژوهش نهایی انتخاب‌شده، تعداد ۱۵۵ کد اولیه شناسایی شد که پس از چندین مرتبه مرور کدهای باز و دسته‌بندی آنها، در نهایت ۲۷ مفهوم فرعی در قالب ۱۷ مفهوم اصلی خلاصه شد و در نهایت مفاهیم اصلی در ۲ بعد کلی عوامل رانشی و کششی طبقه‌بندی شدند که عوامل رانشی در جدول (۴) و عوامل کششی در جدول (۵) نشان داده شده است.

^۱. Gwet

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

جدول (۴). کدها و مفاهیم عوامل رانشی مهاجرت نخبه های ورزشی

ابعاد	مفهوم اصلی	مفهوم فرعی	کدهای باز
عوامل رانشی	مدیریت ناکارآمد	ناعدالتی مدیران	توجه بیش از حد مسئولان به برخی رشته های ورزشی تبعیض جنسیتی در برخی رشته ها ناعدالتی در انتخابی تیم ملی توجه کم به تفریح و سرگرمی ورزشکاران توجه خاص به تعداد اندکی از ورزشکاران نابرابری پرداخت و قراردادهای مالی به حاشیه راندن افراد ورزشی مستعد در سازمان های ورزشی
		سوء مدیریت	تفکر نتیجه گرایی مدیران فعالیت های غیر علمی یا غیر مجاز در ورزش نگاه غیر حرفه ای مدیران به ورزش عملی نشدن وعده های مسئولان تفکر ابزاری مدیران نسبت به ورزشکاران بی برنامه گی فدراسیون ها برای ورزشکاران و رشته های ورزشی نفوذ گرایش ها و تفکرات سیاسی در ورزش ارتباط ضعیف بین ورزشکاران و مدیران ارشد
	آینده اقتصادی مبهم	استراتژی ناقص مدیران	عدم تقبل هزینه های اعزام تیم ها و ورزشکاران از جانب فدراسیون جایگاه نامشخص ورزش در راهبردهای اصلی کشور عدم اعطای حق پخش تلویزیونی به باشگاه ها بی کیفیتی و ناکارآمدی نظام مدیریتی بی توجهی مدیران به مسائل معیشتی ورزشکاران
		آینده اقتصادی مبهم	نداشتن امنیت اقتصادی بعد از عمر قهرمانی نگرانی از تأمین آینده مالی خانواده تصور آینده مالی و تلاش برای کسب حداکثر درآمد برنامه ریزی ضعیف برای آینده اقتصادی ورزشکاران عدم تناسب درآمد و هزینه نابسامانی اقتصادی
	شرایط ضعیف مالی	ساختار اقتصادی معیوب	عدم تأمین ورزشکاران از لحاظ مالی پرداخت دیرهنگام پاداش ها و جوایز مصوب درآمد و حقوق پایین وضعیت مالی ضعیف گذشته خانوادگی رشد اقتصادی کند در کشور مصوب نشدن جوایز قهرمانان کاهش پرداخت ها در زمان عدم نتیجه گیری
	بیکاری	چرخه اشتغال معیوب	کمبود فرصت شغلی مناسب بعد از دوران حرفه ای عدم اشتغال به شغل دیگر با توجه به زمان زیاد اردوها کمبود شغل متناسب با تخصص ورزشکاران

کمبود فرصت‌های شغلی دولتی برای ورزشکاران امنیت شغلی محدود برای خود و خانواده			
عدم ثبات سیاسی کشور برخوردهای چندگانه و تبعیض مذهبی بروکراسی‌های بیش از حد برخورد سخت‌گیرانه با ورزشکار شایسته‌سالاری ضعیف در کشور تصمیم‌های غلط سیاست‌گذاران ورزش کشور ضعف در ارتباطات با مراکز پیشرفته در دنیا اخراج بعضی از ورزشکاران از کشور	تصمیمات سیاسی ناکارآمد	تفکر محدود	
ناآشنایی مردم از مشکلات ورزشکاران ناشناخته ماندن فلسفه ورزش برای ورزشکار ضعف وطن‌دوستی و وطن‌پرستی محدودیت‌های مذهبی و دینی دانش سیاسی ورزشکار محدودیت‌های قومیتی و جنسیتی محدودیت‌های فرهنگی (حجاب)	باورهای محدود کننده	ایدئولوژی نامعلوم	
هم‌جواری با کشورهای مهاجرپذیر زندگی در کشورهای کمتر توسعه‌یافته (جهان سوم) زندگی در کشورهای واقع در تجاوزمیان قحطی و خشکسالی	شرایط جغرافیایی	موقعیت نامناسب کشور	
فرآیند اشتباه انتخاب یا عضویت افراد برای عضویت در تیم‌ها فراوانی و وفور استعدادهای داخلی پشت در ماندن در راستای عضویت در تیم‌ها برنامه نامشخص برای انتخاب افراد	انتخابی سخت	فرآیند انتخابی نادرست	
مشکلات نظام وظیفه وجود رانت برای گروهی خاص وجود تبعیض فساد اداری	بروکراسی ضعیف		
برنامه‌های استراتژیک سیاسی کشورها وضعیت اقتصادی نابسامان کشور شرایط سیاسی نابسامان اعمال تحریم‌های مختلف بر علیه کشورها جنگ‌های مختلف بین کشورها	جایگاه ضعیف بین‌المللی	بی‌ثباتی سیاسی	

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

جدول (۵). کدها و مفاهیم عوامل کشتی مهاجرت نخبه های ورزشی

ابعاد	مفهوم اصلی	مفهوم فرعی	کدهای باز
توسعه ورزش	ساختار مناسب ورزش	برگزاری لیگ های حرفه ای در سطح بالا برگزاری رقابت های معتبر رقابت با نخبه ها برگزاری رقابت های مختلف برای بانوان برگزاری لیگ های دانشگاهی فعالیت باشگاه های خصوصی برگزاری لیگ های حرفه ای برای جوانان و نوجوانان	کدهای باز
	تیبیین مسیر	فعالیت مراکز استعدادیابی دسترسی به سهمیه های ورزشی حمایت سازمان های مختلف کشورها حمایت فدراسیون ها	
	ساختار اقتصادی کشور	درآمد زیاد ورزشکاران در کشورهای دیگر درآمد و دسترسی به فرصت های شغلی بهتر پرداخت دستمزدهای بالا زیرساخت های مالی و اقتصادی کشور شرایط اقتصادی بهتر مالیات کمتر	
	وضعیت رفاهی	آسایش اعضای خانواده جذابیت زندگی مدرن جذب جوانان توسط دانشگاه های معتبر تبلیغات جذاب برخورداري از حمایت مالی و امتیازات ویژه شرایط زندگی عالی ورزشکار و اعضای خانواده	
قدرت رسانه	نفوذ رسانه	ورود افراد و رسانه های غیرمتخصص به ورزش انتقادهای بدنبال شکست (از جانب مدیران، رسانه ها و مردم)	کدهای باز

<p>کاهش توجه رسانه‌های مختلف بعد از قهرمانی حاشیه‌سازی توسط رسانه‌ها تبلیغ در فضای مجازی پوشش گسترده رسانه‌ها</p>		
<p>دسترسی آسان با افراد مختلف در فضای مجازی ارتباط آسان از طریق فضای مجازی ارتباط آن توسط رسانه‌های فضای مجازی</p>	<p>ارتباطات مجازی</p>	
<p>افزایش تعداد ورزشکاران مهاجر افزایش طرفداران فرهنگ مهاجرت الگوبرداری از ورزشکاران مهاجر الگوبرداری از دوستان و آشنایان که قبلاً مهاجرت کرده‌اند</p>	<p>تقلید از دیگران</p>	<p>الگوبرداری</p>
<p>امید به آینده بهتر توجه به تحصیلات ورزشکار و اعضای خانواده تامین زندگی ورزشکاران بعد از دوره حرفه‌ای ایجاد تمهیدات لازم برای اعضای خانواده تحصیل فرزندان دسترسی به خدمات پزشکی فرآیند استخدام آسان تفکر برنده بودن</p>	<p>امید به زندگی</p>	<p>آینده‌نگری</p>
<p>وجود رابطه‌هایی در کشورها و ارائه پیشنهاد مهاجرت روابط خانوادگی ورزشکاران حضور ایرانی‌ها در کادر فنی سایر کشورها دیده‌شدن در عرصه بین‌المللی ترانسفر بازیکنان به لیگ‌های خارجی افزایش و راحتی ارتباطات جهانی مهاجرت آسان</p>	<p>روابط بین‌المللی</p>	<p>ارتباط آسان</p>
<p>تجربه زندگی در شهرهای مدرن و پیشرفته زندگی راحت و توأم با آرامش تبعیت از خانواده مهاجرت به کشورهای دیگر بخاطر ازدواج تجربه دوره قهرمانی با ملیت‌های مختلف دغدغه‌های دوران بازنشستگی تشویق دوستان و اعضای خانواده برای مهاجرت آشنایی و همکاری با افراد مختلف در کشورهای دیگر</p>	<p>چالش‌های زندگی فردی</p>	<p>ارتقای ابعاد زندگی</p>
<p>افزایش منزلت اجتماعی کم‌رنگ شدن محبوبیت بعد از دور ماندن از میادین جایگاه اجتماعی ورزشکاران (ارزش و اعتبار اجتماعی) سرمایه اجتماعی بیشتر</p>	<p>ارزش‌گذاری</p>	

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

قوانین ساده مهاجرت اقدامات راحت برای اخذ ویزای اقامت اعطای اقامت موقت برای شرکت در بعضی از رقابت‌ها (لیگ الماس) فعالیت آژانس‌های مختلف مهاجرت اخذ اقامت دائمی حمایت دولت از ورزشکاران مهاجر در بعضی از کشورها	فرآیند آسان مهاجرت	مهاجرپذیری	
توسعه بخش اقتصادی در ورزش حمایت کمیته ملی المپیک از ورزشکاران مهاجر مدرن شدن ورزش‌ها جهانی شدن در ورزش امروزه ورزش تبدیل به صنعت شده‌است حمایت همه جانبه برخی از کشورها	توسعه ابعاد ورزش	مدرنیته	

در گام آخر، بعد از تجزیه و تحلیل و دسته‌بندی کدهای استخراج شده مدل مفهومی عوامل موثر بر مهاجرت ورزشکاران و نخبه‌های ورزشی با دیدی جامع و کل‌نگر ارائه گردید.

شکل (۳). مدل مفهومی عوامل موثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی

بحث و نتیجه‌گیری

با افزایش ارتباطات انسانی بین جوامع، پدیده مهاجرت نیز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین موضوعات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و بین‌المللی مطرح می‌شود و با توجه به گزارش سازمان‌های بین‌المللی با گذشت زمان تعداد مهاجرت افراد با تخصص و مهارت بالا در سطح دنیا روند صعودی داشته است، در این بین ورزشکاران نیز همانند سایر متخصصان و نخبگان در زمینه‌های مختلف، از طریق مهاجرت به کشورهای توسعه‌یافته، به‌دنبال تحقق آرزوهای حرفه‌ای خویش هستند؛ از آنجائیکه ورزشکاران نماد و سمبل یک ملت و کشور در مجامع بین‌المللی هستند، مهاجرت آنها می‌تواند بسیار حیاتی و تاثیر سوء در حوزه‌های مختلف کشور داشته‌باشد، چرا که پیشرفت‌هایی که در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای کشورها رقم می‌خورد به‌علاوه توسعه پایدار ورزشی، شرکت در میادین ورزشی بین‌المللی، به اهتزاز در آوردن پرچم کشور، نهادینه کردن ورزش در سطح کشور و فرهنگ‌سازی غنی همه این موارد می‌تواند در سایه تلاش نخبه‌های ورزشی اتفاق بیفتد.

در این تحقیق، عوامل و مفاهیم تاثیرگذار بر مهاجرت نخبه‌های ورزش ایرانی و سایر کشورها با استفاده از روش فراترکیب و با مرور یافته‌های پژوهش‌های کیفی در پایگاه‌های علمی داخلی و خارجی در بازه زمانی ۲۰ ساله تحلیل و بررسی شد. در همین راستا، ۱۵۵ کد اولیه شناسایی شد که این شاخص‌های مرتبط در دو بعد کلی عوامل رانشی (دفاعه) با ۱۲ مفهوم فرعی و ۸ مفهوم اصلی و همچنین بعد عوامل کششی (جاذبه) با ۱۵ مفهوم فرعی و ۹ مفهوم اصلی طبقه‌بندی شد.

یافته‌های پژوهش درخصوص بعد رانشی (دفاعه) نشان داد، شرایط مالی ضعیف نقش بسزایی در مهاجرت ورزشکاران به سایر کشورها دارد، در تایید این موضوع، طبق گزارش صندوق بین‌المللی پول (۲۰۱۷)، در سال‌های اخیر شرایط اقتصادی و وضعیت مالی کشورها در کنار مساله جنگ که موضوعی سیاسی - اجتماعی می‌باشد، از عوامل مهم مهاجرت بوده‌است، به‌طوری‌که نخبه‌های ورزشی در شرایط مالی ضعیف و فشارهای اقتصادی برای دستیابی به شرایط زندگی بهتر مجبور به مهاجرت از کشور می‌شوند.

امروزه مدیران نیاز به بهبود روزافزون رویکرد استراتژیک و برنامه‌ریزی قابلیت‌های گوناگون در منابع انسانی دارند، آنان نیاز دارند تا به نحو مؤثری، مسائل فشارزا و استراتژیک را شناسایی کنند و برای مقابله با دشواری‌ها، برنامه‌های مناسبی طراحی و تدوین کنند، افزون بر این، مدیران نیازمند هماهنگی اثرگذار برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های اصلاحی برای بقا و حفظ بهره‌وری هستند (صفری و همکاران، ۱۳۹۴)؛ نتایج پژوهش نشان داد که نظام مدیریتی ناکارآمد و بی‌کفایت با تفکرات محدودکننده و استراتژی‌های نامعلوم از عوامل برانگیزنده گرایش به مهاجرت در بین نخبه‌های ورزشی است، بطوریکه سیاسی‌شدن و دولتی‌شدن افراطی ورزش و جریان مدیریتی غیرکارآمد و غیر متعهد و دایره بسته مدیریت در ورزش کشور، سیاست

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

درهای بسته مدیران و بی نیازی به نظرات نخبگان و صاحب نظران، عدم توجه به الگوها و استانداردهای ملی و جهانی و کشورهای پیشرفته، عدم داشتن طرح و برنامه مشخص و منسجم برای استعدادیابی ورزشی و همچنین حفظ و نگهداشت نخبه های ورزشی، عدم توجه به شایسته سالاری و به کارگیری نیروهای لایق و متعهد ورزشی در بخش های مختلف از جمله ناهنجاری های رانشی هستند که باعث مهاجرت ورزشکاران به سایر کشورها می شود.

در سال های اخیر تاثیر راهبردی و بالقوه فرآیند جذب و تامین افراد به ویژه نخبه های ورزشی به نحو فزاینده ای مورد توجه کشورها قرار گرفته است، زیرا سرمایه انسانی نخبه به مثابه منبع اصلی مزیت رقابتی پایدار، در حال جایگزینی با اشکال دیگر سرمایه است (تیموری و همکاران، ۱۳۹۷)؛ در تایید این موضوع یافته های پژوهش حاکی از آن است، کشورهایی که از کمبود سرمایه انسانی نخبه برخوردار هستند به فکر جبران این کمبود از طریق جذب سرمایه های انسانی از سایر کشورها هستند و همچنین همجواری با کشورهای مهاجرپذیر هم از دلایل مهاجرت نخبه ها در حوزه ورزش محسوب می شود.

از آنجایی که ساختار اقتصادی و سیاسی یک کشور رابطه تنگاتنگ و در عین حال پیچیده ای با یکدیگر دارند، به طوری که ساختار سیاسی کشور بعنوان سیستم هدایت گر مدیریت اقتصادی کشور عمل نموده و منعکس کننده تفکرات اقتصادی آن سیستم سیاسی می باشد، از این حیث هرگونه اختلال در نهاد مدیریتی یک کشور با عنوان بی ثباتی سیاسی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه می تواند منجر به بی ثباتی اقتصادی شود (حیدری و صادق پور، ۱۳۹۴) و از طرفی، نظام های سیاسی هرگونه استراتژی راهبردی در حوزه امنیت ملی یا گسترش روابط با سایر کشورها و احراز جایگاه بین المللی را براساس جهان بینی و ذهنیتی که در سیاست داخلی خود معنا کرده اند، شکل می دهند (دهقانی و سلیمانی، ۱۳۹۷)، با توجه به مطالب بیان شده، نتایج تحقیق حاکی از آن است که بی ثباتی سیاسی در کشور و تاثیر آن بر جنبه های مختلف باعث افزایش مهاجرت به ویژه در بین نخبگان می شود.

نتایج تحقیق درخصوص بعد کشتی (جاذبه) نشان داد، دسترسی به فرصت های شغلی و درآمد بیشتر و همچنین برخورداری از حمایت های مالی در راستای ارتقای ابعاد زندگی در کشورهای مهاجرپذیر از عوامل جاذبه ورزشکاران و نخبه های مهاجر محسوب می شود، در تبیین نتایج تحقیق می توان اینگونه بیان کرد، طبق نظریه مازلو نخبه های ورزشی برای برطرف کردن نیازهای خود به سایر کشورها مهاجرت می کنند؛ بطوریکه براساس سلسله مراتب نیازهای مازلو^۱، پایین ترین سطح هرم مازلو از اساسی ترین نیازها (فیزیولوژیک، امنیت) تشکیل شده است و نیازهایی (اجتماعی، احترام، خودیابی) که ماهیت روانی و اجتماعی دارند در سطوح بالای هرم مازلو قرار دارند، با توجه به نظر مازلو تا زمانی که نیازهای طبقات پایین هرم

^۱ . Maslow

ارضاء نشود، انسان به نیازهای طبقات بالاتر فکر نمی‌کند (میرزاپور، ۱۳۹۹)، ورزشکاران نیز از این قاعده مستثنی نیستند، چنانچه آنها احساس کنند در جهت ارضای نیازهای مادی، معنوی و روحی - روانی خود دچار کمبود خواهند شد، تمایل به مهاجرت در آنها تقویت می‌شود و کشورهای دیگر را برای رفع نیازها و تامین آینده خود و خانواده انتخاب می‌کنند؛ این امر به‌ویژه در رابطه با ارضای نیازهای مادی که می‌تواند سایر نیازهای را تحت تاثیر قرار دهد، بیشتر به چشم می‌خورد.

سوتیریادو و شیلبری^۱ (۲۰۰۸) توسعه ورزش را مشتمل بر ساختارها، سیستم‌ها، فرصت‌ها و فرآیندهایی می‌دانند که افراد را قادر می‌سازد، در ورزش و تفریحات شرکت کنند و در زمینه ورزش قهرمانی عملکرد خود را تا سطح دلخواه ارتقاء دهند؛ در تبیین مطلب بیان شده، یافته‌های تحقیق نشان داد، در کشورهایی که ورزشکاران از حمایت سازمان‌های مختلف برخوردار هستند و همچنین ساختار ورزش آنها بشکلی است که باشگاه‌ها بصورت خصوصی اداره شده و لیگ‌های حرفه‌ای آنها با حضور بازیکنان و مربیان تراز اول دنیا در سطح بالایی برگزار می‌شود، این عوامل در قالب توسعه ورزش باعث جذب ورزشکاران از سایر کشورها می‌شود.

نتایج پژوهش نشان داد، قدرت و نفوذ رسانه‌ها در جنبه‌های مختلف زندگی و ایجاد ارتباط آسان از عوامل کششی ورزشکاران به سمت کشورهای مهاجرپذیر می‌باشد، در تبیین مطلب بیان شد، براساس نظریه مدل‌سازی^۲، رسانه‌ها قدرت و نفوذ گسترده‌ای بر جنبه‌های مختلف زندگی مخاطبان دارند و سبک-های زندگی و الگوهای روزانه آنها را تحت تاثیر قرار می‌دهند (گیدنز، ۱۳۸۴ : ۴۸۵) و افزون بر این، مارشال مک‌لوهان^۳ بر اساس نظریه دهکده جهانی، عامل اصلی تحولات ساختاری در جوامع گوناگون را تحول در نظام‌های ارتباطی معرفی می‌کند و معتقد است رسانه‌ها نقش پررنگی را در این خصوص ایفا می‌کنند، بطوریکه با کارکرد ارتباطی خود، امکان ایجاد ارتباط آسان، بی‌واسطه و چهره‌به‌چهره را برای مخاطبان مختلف فراهم می‌کنند (خواججه‌سروی و سهراب‌زاده، ۱۳۹۶).

با توجه به نظریه یادگیری اجتماعی^۴، باندورا^۵ براین باور است که یادگیری افراد از طریق مشاهده، تقلید و مدل‌سازی رخ می‌دهد (باندورا، ۱۹۷۸)، بر این اساس مهاجرت ورزشکاران را می‌توان بر پایه این نظریه تبیین نمود، یافته‌های تحقیق نشان داد، افزایش مهاجرت در بین ورزشکاران نخبه و همچنین مهاجرت دوستان و آشنایان آنها از عوامل برانگیزاننده تمایل به مهاجرت نخبه‌های ورزشی به سایر کشورها می‌باشد.

^۱. Sotiriadou and Shilbury

^۲. Modeling

^۳. McLuhan Marshall

^۴. Social Learning Theory

^۵. Bandura

فرا ترکیب مطالعات مهاجرت نخبه های ورزشی

یافته های پژوهش نشان داد، تمایل ورزشکار و نخبه های ورزشی به مهاجرت به سایر کشورها در سایه پدیده جهانی شدن و گسترش روابط بین جوامع مختلف افزایش می یابد، در تبیین این نتایج می توان بیان کرد، جهانی شدن باعث می شود روابط اجتماعی بین مردم در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی و فرهنگی از سطح ملی به سطح جهانی گسترش یابد، به بیان دیگر روابط اجتماعی جهانی می شود و به دنبال آن زمینه برای یکپارچه شدن جوامع ملی در یک جامعه فراگیر جهانی فراهم می آید (شنینا و زانگلی^۱، ۲۰۲۱)

در نهایت، با توجه به اینکه مبانی نظری غالب در اکثر پژوهش های مورد بررسی دافعه - جاذبه بوده است، رکن اصلی سیاست ها و تصمیم های سیاست گذاران و سازمان ها و فدراسیون های ورزشی باید در راستای رفع عوامل دافعه نخبه های ورزشی در جهت مهاجرت به سایر کشورها و همچنین تقویت مولفه های جاذبه آفرین در کشور مبدا باشد، برای این منظور پیشنهادهایی ارائه می گردد:

پیشنهاد های کاربردی:

۱. استفاده از تجربه کشورهای دیگر در زمینه جذب نخبه های ورزشی
۲. ارتقای شایسته سالاری در انتصاب افراد در مشاغل مدیریتی و اجرایی ورزش
۳. دسترسی آسان به جدیدترین برنامه های آموزشی و تمرینی، ارتباط با مربیان و بازیکنان سطح بالا و تامین اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد برای ورزشکاران
۴. اصلاح حکم قانونی ممنوعیت کمک به ورزش حرفه ای (قانون ۹۴ برنامه ششم توسعه) در راستای حمایت از نخبه های ورزشی
۵. تدوین نظام جامع بازنشستگی از ورزش قهرمانی برای ورزشکاران
۶. الزام صندوق حمایت از قهرمانان و پیشکسوتان، در جهت پرداخت مستمری و بیمه های اجتماعی - درمانی به نخبه های ورزشی
۷. ارائه تسهیلات مختلف مالی به نخبه های ورزشی و اصلاح قانون مالیات بر ارزش افزوده برای آنها و تشویق نخبه ها در راستای سرمایه گذاری مالی در کشور
۸. عضویت نخبه های ورزشی در مجامع عمومی فدراسیون ها

منابع

- باقرزاده، فضل الله و شریعتی فیض آبادی، مهدی (۱۳۹۹). «آسیب شناسی رفتار مهاجرتی ورزشکاران ایران: رویکرد کیفی مبتنی بر نظریه کششی- رانشی». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۸(۳۱)، ۱۳۹-۱۵۲.
- باقری، هادی؛ قوام صفت، موسی و حاصلی، غلامرضا (۱۳۹۸). «شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر بر مهاجرت ورزشکاران نخبه در ایران». نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۶(۲)، ۲۵۷-۲۷۶.

^۱ .Schininá & Zanghellini

- تیموری، نازنین؛ رنگریز، حسن؛ عبداللهی، بیژن و زین‌آبادی، حسن‌رضا (۱۳۹۷). «اولویت‌بندی عوامل موثر بر جذب نیروی انسانی و ارائه الگوی مناسب مبتنی بر نظام شایستگی». پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، ۲(۲)، ۲۰۷-۲۳۰.
- جوادزاده، پدرام (۱۳۹۴). «علل اجتماعی مهاجرت نخبگان ایرانی به دانشگاه‌های آمریکا». نشریه مدیریت فرهنگی، ۹(۲۸)، ۹۴-۱۱۲.
- حسینی، زهرا؛ هنری، حبیب و غفوری، فرزاد (۱۳۹۹). «شناسایی عوامل مؤثر بر مهاجرت ورزشی ورزشکاران نخبه ایران». مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۷(۲۵)، ۹۵-۱۰۹.
- حیدری، حسن و صادق‌پور، عسل (۱۳۹۴). «تأثیر گردشگری، مصرف انرژی و بی‌ثباتی سیاسی بر رشد اقتصادی کشورهای DA». فصلنامه پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، ۶(۲۱)، ۱۱-۲۸.
- خواجهرسروی، غلام‌رضا و سهراب‌زاده، عباس (۱۳۹۶). «رسانه و شخصیت‌زدایی قدرت». فصلنامه پژوهش‌های راهبردی سیاسی، ۶(۲۲)، ۷۰-۹۶.
- دهقانی‌فیروزآبادی، جلال و سلیمانی، فاطمه (۱۳۹۷). «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و هنجارسازی بین‌المللی». فصلنامه سیاست خارجی، ۳۲(۴)، ۶۵-۹۰.
- سالنامه مهاجرت ایران (۱۴۰۱). «گفتار تحلیلی- انتقادی پیرامون ریشه‌ها و پیامدهای مهاجرت ایرانیان». رصدخانه مهاجرت ایران، پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه شریف.
- سپهوند، رضا؛ وحدتی، حجت‌الله؛ اسماعیلی، محمودرضا و رحیمی‌ا قدم، صمد (۱۳۹۵). «طراحی الگوی مزیت رقابتی پایدار مبتنی بر شایستگی سرمایه انسانی در صنعت بیمه». فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، ۸(۱)، ۱۹۷-۲۰۸.
- صفری، علی؛ فرخی، مجتبی و صالح‌زاده، رضا (۱۳۹۴). «آسیب‌شناسی نظام مدیریت منابع انسانی». پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، ۱(۷)، ۸۳-۱۱۱.
- فینگلگلد-کانت، دبور (۱۳۹۹). «راهنمای فراترکیب کیفی». (ن. اسکندری‌نیا، مترجم). چاپ اول. انتشارات هیمه.
- گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۹). «واکاوی مساله مهاجرت ورزشکاران و ارائه راهکار اثربخش». معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی، دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۴). «چشم‌اندازهای جهانی». (م.ر. جلالی‌پور، مترجم). چاپ دوم. انتشارات طرح نو، تهران.
- میرزاپور، مسعود (۱۳۹۹). «کاربرد سلسله‌مراتب نیازهای مازلو در بین کارکنان سازمان». فصلنامه مطالعات کاربردی در علوم مدیریت و توسعه، ۵(۸)، ۶۳-۷۱.
- نیکویه، مهدی؛ شیروانی‌ناغانی، مسلم؛ درویشی سه‌تانی، فرهاد و بیات، روح‌الله (۱۳۹۹). «شناسایی و اولویت‌بندی عوامل چندزمینه‌ای مؤثر بر روند فرار مغزها (تحلیل و پیش‌نگری موج چهارم این پدیده در ایران: از ۱۳۹۰ تا افاق ۱۴۰۴)». نشریه مجلس و راهبرد، ۲۷(۱۰۴)، ۱۲۷-۱۴۵.
- Agergaard, S., & Botelho, V. (2014). "The way out? African players' migration to Scandinavian women's football". *Sport in Society*, 17(4), 523-536.
- Agergaard, S. (2008). "Elite athletes as migrants in Danish women's handball". *International Review for the Sociology of Sport*, 43(1), 5-19.
- Arango, Joaquín. "Theories of International Migration. In *International Migration in the New Millennium*". Routledge, 2017, pp. 25-45.
- Arbena, James. "Dimensions of International Talent Migration in Latin American Sports". *The Global Sports Arena: Athletic Talent Migration in an Interdependent World*, 2013, pp. 99-111.
- Bandura, Albert. "Social Learning Theory of Aggression". *Journal of Communication*, vol. 28, no. 3, 1978, pp. 12-29.
- Bench, Sue, and Tina Day. "The User Experience of Critical Care Discharge: A Meta-Synthesis of Qualitative Research". *International Journal of Nursing Studies*, vol. 47, no. 4, 2010, pp. 487-499.

- Bengtsson, Maria. "How to Plan and Perform a Qualitative Study Using Content Analysis". *NursingPlus Open*, vol. ۲, ۲۰۱۶, pp. ۸-۱۴.
- Boyle, Shaun. "Chasing the Dream: Canadian Track and Field Student-Athlete Migration to the NCAA Division I". Doctoral dissertation, University of Toronto, Canada, ۲۰۱۱.
- Chenail, Ronald J. "Bringing Method to the Madness: Sandelowski and Barroso's Handbook for Synthesizing Qualitative Research". *The Qualitative Report*, vol. ۱۳, no. ۴, ۲۰۰۹, pp. ۸-۱۲.
- Çimen, Zülal, Ayşe Eraslan, and Hakan Sarol. "Motivators and Problems of Being a Global Migrant (Outsource) Soccer Labor in Turkey: A Preliminary Study". *Journal of Education and Training Studies*, vol. ۷, no. ۲, ۲۰۱۹, pp. ۱-۱۳.
- Crossan, William. "Expanding Game, Expanding Opportunity: The Effect of Athlete Migration on Czech Ice Hockey from ۱۹۹۳ to ۲۰۱۸". *Sport in Society*, vol. ۲۳, no. ۳, ۲۰۱۹, pp. ۳۷۷-۳۹۸.
- D'Angelo, Giuseppe. "Sport and Integration of Migrants: Some Considerations". *Journal of Mediterranean Knowledge-JMK*, vol. ۴, no. ۱, ۲۰۱۹, pp. ۳-۱۵.
- Ellermann, Antje. "Discrimination in Migration and Citizenship". *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol. ۴۶, no. ۱۲, ۲۰۲۰, pp. ۲۴۶۳-۲۴۷۹.
- Foo, Christopher E. "An Examination of International Student Athletes Traveling to the United States to Play College Sport". Master's thesis, University of Florida, ۲۰۱۳.
- Gwet, Kilem L. "Handbook of Inter-Rater Reliability: The Definitive Guide to Measuring the Extent of Agreement among Raters". *Advanced Analytics, LLC*, ۲۰۱۴.
- Garrett, Sean, et al. "Sport Migration from the UK to the US: The Student-Athlete Experience". *Journal for the Study of Sports and Athletes in Education*, vol. ۱۴, no. ۱, ۲۰۲۰, pp. ۱۹-۴۰.
- Hughes, Christina. "Conditional Cash Transfers and Migration: Reconciling Feminist Theoretical Approaches With the New Economics of Labor Migration". *Demography*, vol. ۵۸, no. ۱, ۲۰۲۱, pp. ۳۸۳-۳۹۱.
- International Organization for Migration. "The New 'UN Migration Agency' in Critical Perspective".
- International Monetary Fund. "Promoting Inclusive Growth". *IMF Annual Report*, ۲۰۱۷.
- Love, Adam, and Sungwon Kim. "Sport Labor Migration and Collegiate Sport in the United States: A Typology of Migrant Athletes". *Journal of Issues in Intercollegiate Athletics*, vol. ۴, ۲۰۱۱, pp. ۹۰-۱۰۴.
- MacLennan, Ryan. "Navigating Athlete Citizenship: The Negotiation of Rights, Roles and Responsibilities by Canadian Olympians". Doctoral dissertation, University of Toronto, Canada, ۲۰۱۸.
- Michelini, Enrico. "Coping with Sport Ambitions After Forced Migration: Strategies of Refugee Athletes". *European Journal for Sport and Society*, vol. ۱۷, no. ۴, ۲۰۲۰, pp. ۳۵۷-۳۷۳.
- Mohamad, Rana R. "Sport and Forced Displacement: Exploring the Journeys of the ۲۰۲۰ Refugee Olympic Team Candidates". Master's thesis, University of Clermont Auvergne, University of Pavia, ۲۰۲۱.
- Nam, Byeong Hwa, et al. "Promoting Knowledge Economy, Human Capital, and Dual Careers of Athletes: A Critical Approach to the Global Sports Talent Development Project in South Korea". *International Journal of Sport Policy and Politics*, vol. ۱۱, no. ۴, ۲۰۱۹, pp. ۶۰۷-۶۲۴.
- Noblit, George W., and R. D. Hare. "Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies". *Sage*, vol. ۱۱, ۱۹۸۸.
- Oonk, Gijs. "Sport and Nationality: Towards Thick and Thin Forms of Citizenship". *National Identities*, ۲۰۲۰, pp. ۱-۱۹.
- OECD. "The Economy of Well-being: Creating Opportunities for People's Well-being and Economic Growth". *Centre for Educational Research and Innovation*, ۲۰۱۹.
- Orłowski, Justine, Peter Wicker, and Christoph Breuer. "Determinants of Labour Migration of Elite Sport Coaches". *European Journal of Sport Science*, vol. ۱۶, no. ۶, ۲۰۱۶, pp. ۷۱۱-۷۱۸.
- Orłowski, Justine, Peter Wicker, and Christoph Breuer. "Labor Migration Among Elite Sport Coaches: An Exploratory Study". *International Review for the Sociology of Sport*, vol. ۵۳, no. ۲, ۲۰۱۸, pp. ۳۳۵-۳۴۹.
- Parrish, Christopher, K. Adam Otto, and Christopher Dodson. "Talent Migration in NCAA Division I Tennis: An Exploratory Study". *Sport in Society*, vol. ۲۳, no. ۱۱, ۲۰۲۰, pp. ۱۸۱۱-۱۸۲۶.

- Ring, N., Jepson, R., & Ritchie, K. (۲۰۱۱). “**Methods of synthesizing qualitative research studies for health technology assessment**”. *International Journal of Technology Assessment in Health Care*, ۲۷(۴), ۳۸۴-۳۹۰.
- Samuel, R. D., Eldadi, O., Galily, Y., & Tenenbaum, G. (۲۰۲۱). “**Mobility and Migration Experiences of Transnational Coaches within the Israeli Handball Context**”. *Psychology of Sport and Exercise*, ۵۳, ۱۰۱۸۵۳.
- Sandelowski, M., & Barroso, J. (۲۰۰۶). “**Handbook for Synthesizing Qualitative Research**”. Springer Publishing Company.
- Schininá, G., & Zanghellini, T. E. (۲۰۲۱). “**Internal and International Migration and Its Impact on the Mental Health of Migrants**”. *Mental Health, Mental Illness and Migration*, ۲۷-۴۵.
- Sotiriadou, K. P., & Shilbury, D. (۲۰۰۹). “**Australian Elite Athlete Development: An Organisational Perspective**”. *Sport Management Review*, ۱۲(۳), ۱۳۷-۱۴۸.
- Simiyu Njororai, W. W. (۲۰۱۰). “**Global Inequality and Athlete Labour Migration from Kenya**”. *Leisure/Loisir*, ۳۴(۴), ۴۴۳-۴۶۱.
- Schinke, R. J., Yukelson, D., Bartolacci, G., Battochio, R. C., & Johnstone, K. (۲۰۱۱). “**The Challenges Encountered by Immigrated Elite Athletes**”. *Journal of Sport Psychology in Action*, ۲(۱), ۱۰-۲۰.
- Agergaard, S., & Botelho, V. (۲۰۱۴). “**The Way Out? African Players' Migration to Scandinavian Women's Football**”. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, ۱۷(۴), ۵۲۳-۵۳۶.
- The World Bank. (۲۰۱۷). “**Migration and Remittances Data**”. *Annual Remittances Data* (updated as of Apr. ۲۰۱۸). Available at: <http://www.worldbank.org/> ...
- United Nations Development Programme (UNDP). (۲۰۰۸). “**Human Development Report**”. New York: Oxford University Press.
- Wang, J. (۲۰۲۰). “**Examining the Impacts of US Natives' Attitudes toward NCAA International Student-Athletes on International Student-Athletes' College Experience and Transition**”. (Doctoral dissertation, Miami University).
- Wicker, P., Orłowski, J., & Breuer, C. (۲۰۱۸). “**Coach Migration in German High Performance Sport**”. *European Sport Management Quarterly*, ۱۸(۱), ۹۳-۱۱۱.
- Windham, T. H. (۲۰۱۹). “**A Qualitative Study Exploring the Migratory Push-Pull Factors of American Basketball Players Playing in the Chinese Basketball Association**”. Dissertation of the Institute of International Human Resources Development, Taiwan National University ۱-۹۲.